

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.290.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17062 Pani Posłanki Renaty Rak wraz z grupą posłów, w sprawie likwidacji niepodjętych depozytów w DPS, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Na wstępie należy zaznaczyć, że poruszana w interpelacji kwestia wykracza poza właściwość Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, gdyż de facto dotyczy ewentualnych zmian ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów, pozostającej w kompetencjach Ministra Sprawiedliwości, którego minister właściwy do spraw pracy poprosił o zajęcie stanowiska w tej sprawie. Poniżej przedstawiam odpowiedź przekazaną 3 czerwca br. z Ministerstwa Sprawiedliwości odnoszącą się do pytań zawartych w interpelacji.

„W interpelacji wskazano, że domy pomocy społecznej – jako jednostki sektora finansów publicznych – są zobowiązane do stosowania przepisów ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz. U. z 2006 r. Nr 208, poz. 1537, z późn. zm.), zwana dalej „u.l.n.d”. Wieloletnia praktyka tych placówek ujawniła istotne problemy systemowe związane z nadmiernymi obciążeniami organizacyjnymi i finansowymi, a w konsekwencji do nieefektywnego gospodarowania środkami publicznymi. Koszty likwidacji depozytów pozostawionych przez mieszkańców takich domów przewyższają bowiem wartość pozostawionych depozytów.

Odnosząc się do powyższej kwestii należy wskazać, że podnoszona w interpelacji potrzeba uregulowania problemu zbyt dużego finansowego obciążenia związanego z postępowaniem o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu została zauważona. Wobec tego aktualnie poddawana analizie jest propozycja podjęcia prac legislacyjnych zmierzających do nowelizacji ustawy z dnia 28 lipca 2025 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228). Nowelizacja zmierzałaby do modyfikacji zasad pobierania kosztów sądowych od wniosków o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów w rozumieniu ustawy z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz.U. 2006 r. Nr 208 poz.1537), pozostawionych przez mieszkańców publicznych domów pomocy społecznej prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639, z późn. zm.) – w kierunku obniżenia tych kosztów.

Obniżenie kosztów sądowych w sprawach z wniosku o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów w dostatecznym stopniu uzasadniałby, jak się wydaje, fakt, iż publiczne domy pomocy społecznej realizują bardzo istotną funkcję w wymiarze społecznym, zapewniając opiekę osobom, które – w szczególności ze względu na wiek – nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Realizacja tego zadania wymaga wysokich nakładów finansowych. Liczba zmarłych mieszkańców, pozostawiających po sobie depozyt w rozumieniu u.l.n.d., sprawia, że jednostki samorządu terytorialnego prowadzące publiczne domy pomocy społecznej są w znacznie większym zakresie obciążone obowiązkiem

ponoszenia kosztów sądowych (na prowadzenie postępowań o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów) w porównaniu do innych jednostek sektora finansów publicznych, które również przechowują depozyty pozasądowe.

Dostrzega się również, że to właśnie jednostki samorządu terytorialnego prowadzące publiczne domy pomocy społecznej są tymi jednostkami sektora finansów publicznych, które są przede wszystkim depozytariuszami depozytów o drobnej („błahej”) wartości. W takich przypadkach wysokość kosztów sądowych ponoszonych na prowadzenie postępowań o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów niejednokrotnie znacznie przekracza wartość samego depozytu. Z depozytami o drobnej („błahej”) wartości nie mają natomiast do czynienia, na taką skalę, inne jednostki sektora finansów publicznych (takie problemy nie były dotychczas zgłaszane).

Odnosząc się natomiast do zakresu obowiązków i ciężarów finansowych ciążyących na publicznych dps, jako jednostkach sektora finansów publicznych na podstawie u.l.n.d., tj. na etapie poprzedzającym wszczęcie postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów, nie wydają się być one znaczne. Sprowadzają się bowiem do:

- niezwłocznego wezwania uprawnionego do odbioru depozytu w terminie trzech lat od wezwania (tj. terminie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 u.l.n.d.), wraz z pouczeniem go o skutkach jego niepodjęcia (art. 6 ust. 1 u.l.n.d.);
- w przypadku gdy nie jest znane miejsce zamieszkania lub siedziba uprawnionego – wystąpienie do organu prowadzącego właściwą ewidencję, rejestr lub zbiór danych o udzielenie informacji umożliwiających ustalenie tego miejsca (art. 6 ust. 3 u.l.n.d.);
- w przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu (tj. nieustalenia miejsca zamieszkania lub siedziby na podstawie rejestrów, o których mowa w art. 6 ust. 3 u.l.n.d.) albo w razie nieustalenia uprawnionego (tj. gdy jest on nieznany) – dokonanie wezwania poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy; jeżeli szacunkowa wartość depozytu przekracza kwotę 5.000 zł, przechowujący depozyt zamieszcza również ogłoszenie w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 6 ust. 5 u.l.n.d.); przy czym, w przypadku gdy uprawniony nie jest znany albo nie jest możliwe ustalenie jego miejsca zamieszkania albo siedziby na podstawie ewidencji, rejestrów lub zbiorów danych, należy zastrzec, że wezwanie do odbioru może nastąpić dopiero po upływie 3 lat od dnia złożenia przedmiotu do depozytu (art. 6 ust. 4 u.l.n.d.).

Art. 6 u.l.n.d. nie przewiduje innych obowiązków obciążających depozytariusza ani nie zobowiązuje (nie upoważnia) depozytariusza do prowadzenia innych czynności poszukiwawczych.

Obowiązki proceduralne w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów, które podlegają rozpoznaniu zgodnie z przepisami art. 693¹⁸–693²² k.p.c., również nie wydają się być nadmierne.

W toku postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu sąd ustala w pierwszej kolejności, czy osoba uprawniona do depozytu została wezwana. Po drugie, sąd musi sprawdzić, czy wezwanie to było prawidłowe. Po trzecie, kontroluje, czy upłynął bezskutecznie 3-letni termin do odbioru depozytu (zob. np. postanowienie Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 13.11.2015 r., III Ca 676/15, LEX nr 1952035; tak też w literaturze K. Markiewicz, Postępowanie w sprawach depozytowych, Warszawa 2007, s. 304 i n.).

W przypadku gdy nie jest znana osoba uprawniona do odbioru depozytu lub nie jest znane jej miejsce zamieszkania lub siedziba, we wniosku o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu wnioskodawca jest obowiązany przedstawić dowody potwierdzające dokonanie czynności mających na celu wyjaśnienie tych okoliczności (art. 693¹⁹ § 2 k.p.c.). Chodzi tu o przedstawienie dowodów, potwierdzających dokonanie czynności mających na celu wyjaśnienie okoliczności, o których mowa art. 6 ust. 3 u.l.n.d. (zob. T. Demendecki w: Jakubecki Andrzej (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom I. Art. 1-729, Lex). To właśnie art. 6 ust. 3 u.l.n.d. wskazuje bowiem, o jakie dowody chodzi. Jak słusznie wskazuje J. Gudowski (w: T. Ereciński (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające, wyd. V, kom do art. 693(19), Lex), dowodem potwierdzającym dokonanie czynności mających na celu wyjaśnienie, kto jest osobą uprawnioną, jest stosowne ogłoszenie wzywające go do zgłoszenia się po odbiór depozytu. W przypadku gdy podmiot uprawniony jest znany, lecz nie jest znane jego miejsce zamieszkania albo siedziba, dowodami takimi są – wnioski do centralnego rejestru PESEL lub rejestrów mieszkańców prowadzonych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (art. 6 i n. oraz art. 45 i n. ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2025 r. poz. 274, zwanej dalej „u.e.l.”).

W toku postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu uczestników, którzy nie są znani lub których miejsce zamieszkania lub siedziba nie jest znane, sąd wzywa do udziału w postępowaniu przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym. Stanowi o tym art. 693²¹ k.p.c.

W art. 693²¹ k.p.c. ustawodawca więc wyraźnie zakłada, że w postępowaniu w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu sądowego, uprawniony do odbioru depozytu (uczestnik) może być nieznany i na tę okoliczność ustanowił normę, zgodnie z którą takiego uprawnionego do odbioru depozytu (uczestnika) należy wezwać do udziału w postępowaniu przez obwieszczenie publiczne w budynku sądowym.

Przedstawiając powyższe należy zaakcentować, iż ewentualne obniżenie kosztów sądowych w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów wychodzi naprzeciw postulatowi sygnalizowanemu przez domy pomocy społecznej. Należy mieć na względzie, że wprowadzenie dalej idących rozwiązań mogłoby rodzić zastrzeżenia co do ich zgodności z Konstytucją RP. Przyjmując dominujący (zarówno w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, jak i w piśmiennictwie) kierunek wykładni art. 46 Konstytucji – przepis ten obejmuje swoim zakresem także likwidację niepodjętych depozytów. Artykuł 46 Konstytucji ustanawia wyłączność sądu w sprawach przepadku rzeczy (a więc również likwidacji niepodjętych depozytów), nie przewidując możliwości wprowadzenia w tym względzie ani wyjątków o charakterze przedmiotowym (np. ze względu na niską wartość przedmiotu podlegającego przepadkowi), ani podmiotowym. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego (wyrok TK z 3.06.2008 r., P 4/06, OTK-A 2008) przyjęto bowiem, że termin „przepadek rzeczy”, w rozumieniu Konstytucji, jest bliski pojęciu „odjęcia własności”, które sprowadza się do zewnętrznego pozbawienia jednostki własności przez działania władzy publicznej (zob. wyrok TK z 16 marca 2004 r., sygn. K 22/03).

Oznacza to, że „każdy wypadek odjęcia własności w ramach pewnej procedury i poprzez orzeczenie jakiegoś organu – musi odpowiadać kryteriom sformułowanym w art. 46 Konstytucji” (wyrok TK z 16 marca 2004 r., sygn. K 22/03).

Dalej idące zmiany nie wydają się więc być uzasadnione, zważywszy, że obowiązki i ciężary finansowe obciążające publiczne domy pomocy społecznej jako jednostki sektora finansów publicznych, tak na etapie poprzedzającym wszczęcie postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów, jak i w trakcie postępowania o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów, są takie same, jak te obowiązki i ciężary finansowe, które obciążają pozostałe jednostki sektora finansów publicznych, do których ma zastosowanie u.l.n.d., przechowujące depozyty pozasądowe.

Te jednostki sektora finansów publicznych nie podnoszą jednak, aby u.l.n.d. nakładała na nie nadmiarowe obowiązki bądź szczególne obciążenia finansowe.

Przedstawiając powyższe stanowisko deklaruję w imieniu kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej gotowość do podjęcia współpracy z kierownictwem resortu sprawiedliwości w kwestii obniżenia kosztów ponoszonych przez domy pomocy społecznej w związku z postępowaniami o stwierdzenie likwidacji niepodjętych depozytów po zmarłych mieszkańcach domów, w szczególności tych o „błahęj” wartości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/